

Mijten op tijd ingewinterd, bijen genoeg om het voorjaar te halen. Een dameswereld die de komende vijf maanden aan zichzelf overgeleverd zal zijn. Roodbruine hoedjes gedragen door traag trillende mevrouwen. Die enkele mijt die teveel haemolymfe zuigt zal vergaan met haar werkster. Zinken zullen zij in het eeuwig licht, of beter, de duisternis waaruit zij voortkwamen. Zijn er geweest. De overlevende mijten en werksters zullen het voorjaar in dezelfde verhouding beginnen als waarmee zij het afgelopen jaar besloten. Maar voorlopig valt hun wereld bijna stil.

Het afgelopen jaar telde ik dagelijks de mijten op de onderleggers. Door de loep zag ik rode, bruine en transparante schildjes die bij nader inzien vaak nog leefden. Ook piepkleine mannetjes, soms nog parend met een gevallen vrouwtje. Na afloop kieperde ik de onderlegger buiten leeg in het gras, spoelde hem na met de buitenkraan en schreef mijn getallen op een kladje. Dagelijkse dodenlijsten om te kunnen schatten wat de totale mijtenpopulatie in het bijenvolk zou kunnen zijn. Gaandeweg realiseer je je dat je weinig emotie hebt bij de dood van deze levende wezentjes, eerder een gevoel van voldaanheid. Het is overal niet anders. Werksters gooien in augustus de darren de deur uit of eten desnoods in een koude periode hun eigen eitjes weer op. Wij slaan irritante muggen dood, of elkaar als het zo uitkomt, vaak zonder enig mededogen. In onze hersenen zit nog een ruim overlevingsrepertoire, dat ontstaan is in primitieve omstandigheden waarin doodmaken onvermijdelijk was. En dit doden is eerder met lust, dan met verdriet verbonden, nog vaker echter met het uitschakelen van iedere emotie. In onze huidige samenleving hebben wij baat bij het indammen van diezelfde reflexen. Wij hebben wetten, gebaseerd op morele uitgangspunten, om onze samenleving leefbaar te houden. Zo goed als kwaad als het kan.

Voor onze overleving is het niet nodig om mijten om te brengen. Integendeel, waar geen imkers zijn, ontstaat er, in vermoedelijk redelijk korte tijd, een aanpassing tussen mijten en bijen, die beide voldoende kansen op reproductie biedt en wellicht zelfs enkele voordelen oplevert. Waar wel imkers zijn worden mijten massaal bestreden, omdat zij 'onze' bijen bedreigen. Van enige morele afremming van dit gedrag is nauwelijks sprake. Hoe geavanceerder onze bestrijding is, hoe primitiever de oorsprong. Als er al terughoudendheid is, komt dit vanuit de vaststelling dat de gebruikte varroabestrijdingsmiddelen 'onze' bijen ook belasten.

Ik had ooit een discussie met een gewaardeerde collega-imker, die van mening was dat diegenen die de mijten onvoldoende of verkeerd bestreden eigenlijk vervolgd zouden moeten worden wegens

dierenmishandeling. Hij zelf was pas tevreden als de laatste mijt uitgeroeid zou zijn, en bepleitte daarom een jaarlijkse afwisseling van bestrijdingsmiddel, de carouselmethode. Het woord bestrijdingsmiddel kwam overigens niet over zijn lippen, het was voor hem een geneesmiddel. Het resultaat van dit (gebrek aan) denken is een mijt die al deze aanvallen overleefd heeft. Nergens zijn mijten zo virulent als in hoogontwikkelde samenlevingen. Bovenstaande collega is overigens het pad van Saulus naar Paulus gegaan, want hij steekt

tegenwoordig al zijn tijd in het selecteren van bijen die zelf in staat moeten zijn om de mijten te weerstaan. Hij gebruikt daarvoor bijen uit gebieden waar aanpassing kon ontstaan, omdat er geen ontwikkelde imkerij was. De rationele oplossing zou zijn om op een van onze eilanden een aantal volken te plaatsen, en verder zoveel mogelijk met rust te laten vanuit de gerechtvaardigde verwachting dat zo na een aantal jaren aanpassing zal ontstaan. Maar onze primitieve natuur staat dat in de weg.

Foto: Gerrit van Barneveld